

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

FFORWM CYLLIDEB YSGOLION
Dydd Mawrth, 14 Tachwedd 2023
(Ysgol Uwchradd Afon Taf)

NODIADAU

PRESENNOL:

David Anstee (Ysgol Gynradd Ysgol Y Graig) - Cadeirydd
Stuart James (Afon Taf)
Sarah Hopkins (Y Bendigaid Carlo Acutis)
Laurence Matuszczyk (Ysgol Gynradd Edwardsville)
Paul Phillips (Ysgol Gynradd Gellifaelog)
Rhiannon Stephens-Davies (Greenfield)
Anna Morris (Heolgerrig)
Mike O'Neill (Pen Y Dre)
Simone Roden (Ysgol Gynradd Gymunedol Ynysowen)
Sue Walker (Cyfarwyddwr Addysg)
Anthony Lewis (Pennaeth Cynllunio Ysgolion, Cymorth ac Adnoddau)
Garhard Williams (Cynrychiolydd yr Undebau Llafur)
Liam Hull (Prif Swyddog Cyllid)

YN BRESENNOL:

Joanna Lewis (Rheolwr LMS)
Gary Winston (Clerc y Fforwm)

**YMDDIHEURIADAU AM
ABSENOLDEB:**

Keith Maher (Pen Y Dre High)
Sarah Townsin (Coed Y Dderwen)
Owen Morgan (Ysgol Gynradd Parc Cyfarthfa)
Alwen Bowen (Rhyd Y Grug)
Ian Kent (Cyfrifydd Addysg)

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
1.	<u>Croeso</u> Mr D. Anstee oedd cadeirydd y cyfarfod yn absenoldeb Mr K. Maher. Croesawodd yr aelodau Mr Liam Hull i'w gyfarfod cyntaf a'i longyfarch ar ei benodiad.
2.	<u>Munudau</u> Cytunwyd ar gofnodion y cyfarfodydd canlynol fel rhai cywir: <ul style="list-style-type: none"> Fforwm Cyllideb Ysgolion - 19 Medi 2023 Gweithgor Fforwm Cyllideb Ysgolion - 10 Tachwedd 2023 (diweddariad llafar)
3.	<u>Materion yn codi o'r cofnodion</u> <u>10 Tachwedd 2023 - SIMS/MIS</u> Nodwyd bod cyfarfodydd wedi'u cynnal gyda Phenaethiaid a Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion a

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>bu cytundebau i'r broses a nodwyd yng nghyfarfod blaenorol y Fforwm Cyllideb h.y., i ymestyn y contract am dair blynedd arall yn amodol ar ddatrys ymholiadau cytundebol gyda'r Adran Gyfreithiol. Mae trafodaethau'n parhau gyda'r Aran Gyfreithiol a bydd contractau'n cael eu paratoi pan fydd y broses hon wedi'i chwblhau. Yna byddwn yn ymgysylltu â phartneriaid i benderfynu ar y ffordd fwyaf priodol ymlaen ar ddiwedd y contract tair blynedd.</p>
<p>4.</p>	<p><u>Balansau Ysgolion ar draws Cymru 2022/2023</u></p> <p>Cyflwynodd JL adroddiad ar Balansau Ysgolion Cymru Gyfan ar 31 Mawrth 2023. Dyma'r pwyntiau allweddol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yn ystod 2020/2021 a 2021/2022, roedd cronfeydd wrth gefn ysgolion wedi cynyddu'n sylweddol oherwydd effaith pandemig Covid-19 a chyllid craidd ychwanegol. Yn ystod 2022/2023 mae cronfeydd wrth gefn wedi gostwng yn sylweddol oherwydd costau ychwanegol sy'n gysylltiedig â chwyddiant a chefnogi anghenion dysgwyr yn dilyn y pandemig. • Mae cronfeydd wrth gefn cyfartalog Cymru gyfan yn £465 y disgybl o'i gymharu â £659 yn 2021/2022 a £393 yn 2020/2021. • Mae cronfeydd wrth gefn ym Merthyr Tudful yn £468 y disgybl ac yn safle 11 yng Nghymru. Yn 2021/2022 roedd yn £703 (8fed) a 2020/2021 £475 (5ed). • Gostyngodd Merthyr Tudful eu cronfeydd wrth gefn ysgolion yn 2022/2023 i £4.2 miliwn, gostyngiad o £201 miliwn ar y flwyddyn flaenorol. • Mae cronfeydd wrth gefn ym Merthyr Tudful bellach yn 7.1% o wariant ysgolion sy'n is na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru Gyfan sef 7.4% ac sy'n safle 11 cyfartal. • Roedd gan 117 o ysgolion gronfeydd wrth gefn negyddol yn 2022/2023 cyfanswm o £14.6 miliwn, cynnydd mawr o'i gymharu â 2021/2022 (44 o ysgolion). • Mae Merthyr Tudful yn un o bum Awdurdod Lleol lle nad oedd gan yr un ysgol falans negyddol yn 2022/2023. • Ym Merthyr Tudful, roedd 46% o ysgolion yn dal balansau o 0-5% (cynnydd o 4% o'i gymharu â 2021/2022) ac roedd gan 21% o ysgolion falansau o 5-10% ac roedd gan 10% o ysgolion balansau o dros 10%. Roedd y ddau ffigur hyn wedi gostwng o 2021/2022. <p>PP: Mae'r tablau yn dangos bod cyllidebau wedi cael eu rheoli'n dda.</p> <p>JL: Rwy'n cytuno, mae ysgolion a llywodraethwyr gyda chefnogaeth yr ALL wedi rheoli eu cyllidebau'n effeithiol.</p>
<p>5.</p>	<p><u>Dadansoddi Gwariant Caffael</u></p> <p>Esboniodd JL fod cyflwyniad wedi'i wneud yn y Fforwm Clerc Ysgolion ar y manteision i ddefnyddio cyflenwr dewisol yr awdurdod wrth brynu ystod eang o gynhyrchion. Roedd yna hefyd warant pris gorau.</p> <p>Gwnaed dadansoddiad a ddangosodd fod llawer o ysgolion yn dal i ddefnyddio cyflenwyr eraill a'u bod yn colli allan ar lawer o arbedion.</p> <p>DA: A oedd pob ysgol wedi mynychu'r cyfarfod?</p> <p>JL: Mynychwyd yn dda, ond nid pob un. Byddwn yn trefnu i ddisbarthu'r wybodaeth i bob ysgol.</p>

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>AC: Lle mae'r warant pris gorau?</p>
	<p>JL: Rwy'n deall bod y contract newydd gael ei gyhoeddi i Hope a'u bod yn addo cyd-fynd â phrisiau eraill.</p>
	<p>PP: Rydym wedi negodi gostyngiad gyda Hope, a ydym wedi ceisio gwneud yr un peth gyda chyflenwyr eraill?</p>
	<p>AL: Rydym wedi ymgymryd â phroses gaffael, ac mae hyn wedi arwain at Hope yn cael y cyflenwr a ffefrir.</p>
	<p>SW: Roedd y trafodaethau gyda Hope ar lefel Cymru Gyfan, rydym yn rhan o drafodaeth Cymru Gyfan sy'n rhoi mwy o safbwynt bargeinio.</p>
	<p>LM: Pam mae ysgolion ond yn cael gwybod am hyn nawr?</p>
	<p>JL: Cynhaliodd Hope y contract cyn y pandemig ac maen nhw'n dod i Fforwm Clerc a dosbarthu y wybodaeth ond gallwn ddosbarthu y wybodaeth hon eto yn ôl yr angen.</p>
	<p>LM: Pam na chafodd ysgolion eu cyfeirio at ddefnyddio Hope o'r blaen?</p>
	<p>SW: Mae'r capasiti wedi bod yn broblem, ond erbyn hyn mae gennym Dîm Caffael newydd, ac maent yn targedu'r maes hwn.</p>
	<p>LM: Mae'n rhaid i ysgolion ddarparu codau cyflenwyr, a allem ni fod newydd eu cyfeirio at y cyflenwr hwn?</p>
	<p>AL: Mae angen i ni fod yn ymwybodol bod gan ysgolion, o dan LMS, yr opsiwn o brynu gan gyflenwyr y maent yn eu hystyried i ddiwallu eu hanghenion. Nid oes gan gaffael CLG gydag ysgolion ond gallai hwn fod yn faes yr ydym wedi gofyn i Gaffael ei archwilio ymhellach fel rhan o'r ffrwd waith.</p>
	<p>AB: Ni allwn ganiatáu i elw effeithio ar ein gwasanaethau, mae angen i ni edrych ar y meysydd hyn er mwyn diogelu gwasanaethau ysgolion.</p>
	<p>LM: Mae'r ALL wedi holi cyflenwyr ysgolion ac wedi gwrthod darparu codau. Alla i ddim gweld pam na allai hyn fod wedi digwydd.</p>
	<p>SW: Byddwn yn trafod gyda chaffael. Byddem wedi hoffi i Gaffael fod wedi mynychu Cyfarfod Penaethiaid ond nid yw hynny wedi digwydd gydag ASOS. Gallwn drefnu hynny nawr ac mewn cyfarfod gyda Chadeiryddion ac Is-gadeiryddion.</p>
	<p>AB: Mae angen i ni ddefnyddio Caffael yn fwy effeithiol; Mae gennym bŵer bargeinio enfawr, ac mae angen ei ddefnyddio.</p>
	<p>SR: Mae'r arbedion a grybwyllir yn benodol iawn, a ydym yn cael arbedion tebyg ar eitemau eraill?</p>
	<p>JL: Dim ond ychydig o eitemau y mae ysgolion yn gwario llawer arnynt, ond mae arbedion tebyg ar eitemau eraill.</p>
	<p>LM: Pa mor hir y mae'r prisiau'n cael eu dal ac a yw hynny'n cael eu monitro neu eu harchwilio?</p>
	<p>SW: Mae'n rhywbeth arall y gallwn ni ei drafod gyda chaffael.</p>

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
6.	<p><u>Cytundebau Lefel Gwasanaeth</u></p> <p>Eglurodd AL fod y cylch tair blynedd o CLG yn dod i ben ym mis Mawrth 2024 ac felly roedd yr holl CLG yn cael eu hadolygu cyn iddynt fynd at gyrff llywodraethu i'w hystyried yn Nhymor y Gwanwyn. Rydym yn ymwybodol o bryderon ynghylch y CLG Gyflogres a'r Credydwy, ac nid yw'r rhain yn cael eu cyflwyno ar hyn o bryd a byddant yn dod i gyfarfod mis Rhagfyr. Mae CLG yswiriant mewn cylch gwahanol i'r CLG eraill gan fod gan y contract ddwy flynedd arall i'w rhedeg.</p> <p>SR: A oes unrhyw sicrwydd o wasanaeth os oes absenoldeb salwch gan y staff? PP: Mae'n arferol i wasanaeth gael ei warantu os bydd hynny'n digwydd.</p> <p>SR: Nid ar hyn o bryd, os yw staff yn absennol, nid ydym yn cael gwasanaeth, weithiau rydym yn cael ad-daliadau ond nid yw hynny'n ddigon da, rydym yn ceisio darparu addysg. Enghraifft yw'r materion cyfredol gyda Thaliadau, mae'n rhaid i ni ddefnyddio ein staff ein hunain i dalu am eu staff absennol sy'n golygu na allant gyflawni'r dyletswyddau y maent yn gweithio iddynt.</p> <p>SW: A allwch chi roi enghreifftiau penodol y gallwn eu dilyn? SR: Mae materion yn gysylltiedig ag IR35, ac mae contractau neu daliadau newydd yn cael eu trosglwyddo yn ôl atom i'w prosesu.</p> <p>LM: Efallai bod angen archwiliad i edrych ar raddfa'r broblem. SW: Mae hynny'n rhywbeth y gallwn edrych arno.</p> <p>SR: Dylai'r swm o arian y mae ysgolion yn ei gyfrannu at Daliadau olygu bod gennym berson penodol i ddelio ag ysgolion a gallent wneud yr IR35s. Nid wyf yn credu bod hyn yn digwydd. AL: Byddai'r rheolwr adrannol yn rheoli'r llwyth gwaith, gallwn ofyn sut mae staff yn cael eu defnyddio.</p> <p>SR: Mae IR35 yn dasg fawr, darparwyd hyfforddiant ond ni ddylai fod yn gyfrifoldeb clercc ysgol. Mae'n gofyn am berson ymroddedig sydd â phrofiad o ddelio â nhw, dyna beth rydyn ni'n talu amdano.</p> <p>MO'N: Rydym yn cael yr SLAs am bris cystadleuol, ac os ceisiwn eu masnacheiddio i wneud darpariaeth ar gyfer absenoldeb salwch ac ati, bydd yn eu gwneud yn ddrytach. SR: Rydym wedi mynd allan i gael cefnogaeth Adnoddau Dynol a phan gawsom ddyfynbrisiau, nid oeddem yn credu mai felly yr oedd. Dim ond cost tir canol oedd costau CLG AD yr Awdurdod Lleol.</p> <p>AL: Rydym yn disgwyl i'r darparwr gwasanaeth geisio dod o hyd i ffordd o barhau i ddarparu'r gwasanaeth os yw staff yn absennol, byddai angen iddo flaenoriaethu sut mae adnoddau staff yn cael eu defnyddio.</p> <p>AB: Mae angen i'n gwasanaethau fod yn fwy masnachol, ni ddylai methu â darparu gwasanaeth fod yn opsiwn. Mae angen i ni ehangu ein nwydd a chyda hyn daw cyfrifoldeb, mae'n rhaid i ni ddarparu'r gwasanaeth a gynigir.</p>

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>PP: Lle nad yw CLG yn gweithio - sut ydym yn cael cydnabyddiaeth nad yw gwasanaethau'n cael eu darparu?</p>
	<p>AB: Lle fyddech chi'n mynd os nad ydych chi'n fodlon ar wasanaeth? SR: Byddai ysgolion fel arfer yn cysylltu â'r Pennaeth Gwasanaeth. Roedden ni'n cwyno am AD fel clwstwr, roedden nhw bob amser yn dod allan yn isel yn yr arolygon ac yn cael cyfleoedd i wella ond wnaethon nhw ddim. Yna, fe wnaethon ni'r penderfyniad i adael.</p>
	<p>AL: Mae proses ddwysáu ar gyfer unrhyw bryderon. Os yw'n broblem fwy na all y rheolwr neu'r Pennaeth Gwasanaeth fynd i'r afael â hi, byddem yn dod â hi i'r grŵp hwn.</p>
	<p>PP: Mae angen proses ddatrys gyflym a hawdd ei deall arnom nad yw'n digwydd nawr.</p>
	<p>SR: Gyda'r CLG Cyflogres, byddant yn codi £40 i ni os byddwn yn gwneud camgymeriad ond nid yw'n gweithio y ffordd arall.</p>
	<p>AB: Mae angen i ni fynd yn ôl ac edrych ar y rhain o safbwynt masnachol. Onid yw Pennaethiaid Gwasanaeth yn bwydo yn ôl? A yw'n fater o adnoddau staff? Mae angen i ni fynd yn ôl a siarad am hyn a chael gwell dealltwriaeth o'r materion.</p>
	<p>LH: A yw'r CLG, fel yr ysgrifennir yr hyn rydych chi'n ei ddisgwyl neu a oes materion ehangach y mae angen mynd i'r afael â nhw, o bosibl gan y Bwrdd Cyllideb? Os ydych chi'n hapus gyda'r ffordd maen nhw'n cael eu hysgrifennu, gallwn eu derbyn ac yna delio â'r materion eraill.</p>
	<p>PP: Yn gyffredinol, rydym yn hapus gyda'r CLG ond yn poeni am darfu ar wasanaethau a sut yr eir i'r afael ag ef.</p>
	<p>AL: Mae angen cytuno ar yr CLG cyn i ni fynd allan at bob corff llywodraethu i'w gymeradwyo. Ystyriodd y grŵp hwn berfformiad CLG, rydym yn anfon holiadur at ysgolion ac adborth yw bod gwasanaethau o leiaf yn dda, gyda dim ond ychydig o ysgolion yn nodi bod rhai gwasanaethau yn ddigonol neu'n anfodddhaol o bryd i'w gilydd. Nid yw hynny'n golygu na all pethau wella ymhellach ond lle mae unrhyw broblemau, rydym yn galw'r gwasanaethau hynny i mewn ac yn gofyn am esboniad.</p> <p>Mae ASOS wedi cyfyngu ar ein hadborth eleni ac rydym eisoes wedi nodi tri gwasanaeth i'w hadolygu ymhellach. A yw'n briodol ein bod yn cytuno â'r CLG eraill heddiw? Mae'n dal yn fater i bob corff llywodraethu gytuno os ydynt yn dymuno prynu gwasanaeth. Os yw gwasanaethau'n achosi pryderon parhaus yna gellid eu gwahodd i'r Fforwm Cyllideb llawn hwn a gallai unrhyw faterion parhaus na all y grŵp hwn eu datrys gael eu cyfeirio gan y grŵp hwn at Fwrdd y Gyllideb i sicrhau bod yr CLG yn craffu corfforaethol ar yr CLG lle bo angen.</p>
	<p>SR: Mae amwysedd yn y CLG - mae'r CLG Gyflogres yn nodi 'rydym yn cadw'r hawl i' - beth mae hynny'n ei olygu? Mae angen edrych arnynt yn fwy manwl.</p>
	<p>AL: Mae angen enghreifftiau penodol arnom fel y gallwn edrych ar y rhain.</p>
	<p>SR: Mae hynny'n iawn, ond mae problem salwch y staff o hyd.</p>

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>DA: Oes angen i ni edrych arnyn nhw'n unigol?</p> <p>SH: Yn gyffredinol, rwy'n fodlon â'r gwasanaethau, ond dim ond pan fydd angen cymorth manwl y gallwch chi farnu gwasanaeth mewn gwirionedd.</p> <p>AL: Byddai angen gwybodaeth arnom i ffocysu ein hadolygiad.</p> <p>DA: A gaf i awgrymu bod unrhyw bryderon yn cael eu nodi a'u hadrodd i JL/AL o fewn yr wythnos nesaf? Yna gallem ofyn i Arweinwyr Gwasanaeth fynd i'r afael ag ef yn y cyfarfod nesaf os oes angen.</p> <p>AL: Byddai hynny'n briodol.</p> <p>SR: Rydym wedi tynnu tri gwasanaeth i mewn eleni ond ychydig o drafod. Mae pawb yn teimlo'r un peth amdany'n nhw ac maen nhw bob amser ar y gwaelod.</p> <p>AL: Nid yw hynny'n gywir, nid ydynt i gyd ar y gwaelod wrth edrych ar adborth yr ysgol. Mae'r gwasanaethau wedi dangos llawer iawn o gynnydd, mae'r data'n cefnogi hyn. Mae angen i ni fynd i'r afael ag unrhyw faterion negyddol ac mae angen i bob gwasanaeth fod yn ymwybodol o gynnis gwasanaeth sy'n gwella'n barhaus ond yn seiliedig ar yr adborth blynyddol a dderbynnir gan ysgolion ar CLG mae sefyllfa sy'n gwella'n gyffredinol. Mae'n ymddangos mai'r broblem yw pan fo rhai ysgolion sydd â phroblemau cyson gyda gwasanaethau a'r anhawster o ran datrys y rhain.</p> <p>AB: Mae'r ymateb heddiw wedi bod yn amhrisiadwy.</p> <p>PP: A oes unrhyw fonitro allanol o'r gwasanaethau neu a yw'r cyfan yn fewnol?</p> <p>AB: Rydym yn defnyddio ein systemau mewnol.</p> <p>PP: Efallai mai dyna'r broblem, os nad yw pethau'n gwella, gallai hynny fod oherwydd eu bod yn archwilio eu hunain. Os oes gennym faterion hirsefydlog synnodd nad ydych yn ymwybodol ohonynt, felly efallai y bydd angen archwiliad allanol arnom.</p> <p>AL: Rydym wedi cynnal gwerthusiadau CLG gydag ysgolion am nifer o flynyddoedd ac mae'r canlyniadau perfformiad yn gryf ar y cyfan, mae'r prosesau sydd ar waith yn gryfder cydnabyddedig yr Awdurdod, ond mae angen i ni edrych ar sut mae pryderon yn cael sylw ar gyfer CLG sydd â materion cylchol.</p> <p>PP: Byddwn yn cytuno ond mae rhai o'r gwasanaethau hyn yn hanfodol ac mae angen mynd i'r afael â nhw.</p> <p>LH: Mae angen i ni edrych ar y broses yn gyntaf ac efallai ein bod yn ystyried y llwybr archwilio.</p>
7.	<p><u>Cyfarfodydd nesaf</u> Cytunwyd ar y cyfarfodydd canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> Gweithgor Fforwm Ysgol - 21 Tachwedd am 10am (Ysgol Gynradd Gymunedol Ynysowen) Cyfarfod Arbennig - Ionawr - dyddiad i'w gadarnhau (Teams)
8.	<p><u>Unrhyw fater arall</u></p>

Rhif	Trafodaeth/Gweithredu
	<p>LM: Er gwybodaeth i'r aelodau, mynychais gyfarfod ddoe yn y Senedd lle trafodwyd ein deiseb ynghylch lleihau cyllideb. Mae llawer o bryder ynghylch sut y bydd cyllidebau ysgolion yn cael eu heffeithio y flwyddyn nesaf a'r risg i brosiectau cyfalaf.</p> <p>SW: Mae toriadau yn ystod y flwyddyn eleni, ond nid yw ysgolion yn cael eu heffeithio, ond bydd yn golygu na fyddwn yn cael unrhyw gyllid munud olaf eleni. Rydym yn deall nad yw ein prosiectau cyfalaf mewn perygl - mae'n fwy tebygol o effeithio ar y grant cynhaliath cyfalaf yn ystod y flwyddyn nad yw wedi'i gyhoeddi eto.</p> <p>Caeodd y Cadeirydd y cyfarfod a diolch iddynt am eu presenoldeb.</p>